הא מכירין אסורין אמר רבא גבי כרי קסבר כל שספיקו חמור מודאי לא מעייל נפשיה לספיקא דאילו גבי נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל (א) על ספיקו לא מצי מגלח א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אמר הריני נזיר עולם מאי א"ל נזיר עולם נמי ספיקו חמור מודאי דאילו ודאי א)הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואילו ספיקו לא אמר הריני נזיר שמשון מאי א"ל נזיר שמשון לא תניא א"ל והאמר רב אדא בר אהבה תניא נזיר שמשון א"ל ב)אי תניא תניא רב אשי אמר ההיא רבי יהודה משום ר"ט היא דתניא ג)ר' יהודה משום ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה אי הכי מאי איריא שנגנב או שאבד אלא להודיעך כחו דר' שמעון דאף על גב דנגנב או שאבד קסבר ד)מעייל איניש נפשיה לספיק': רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה כו': הא מכירין אסורין אלמא ספיקא לחומרא אימא סיפא סתם חרמים ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין אנשי הגליל מכירין את חרמי הכהנים הא מכירין מותרין אלמא ספיקא לקולא אמר אביי סיפא ר"א ברבי צדוק היא דתניא ה)רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה רבי אלעזר בר' צדוק אומר סתם חרמים בגליל אסורין:

מתני'

רש"י

הא מכירין אסורין. ואע"ג דבסתם נדר וספק אי בתרומת הלשכה אי בתרומת הגורן דמעייל איניש נפשיה לספיקא דאמרינן על דעת תרומת הלשכה נדר: גבי כרי. להכי מתיר ר' יהודה: קסבר לא מעייל איניש וכו'. וכיון דספיקו חמור מודאי ודאי לא מעייל נפשיה באותה ספיקא לחומרא אלא על דעת כן ודאי נדר שאם הכרי בעין דמשכח ליה אם יש שם מאה כור דליהוי נזיר כדיניה אבל לא משכח ליה בעין דליהוי נזיר מספיקא לחומרא לא דגבי נזיר מספיקא הוי חומרא יותר מודאי: דאילו [גבי] נזיר ודאי. איכא הא קולא דלסוף נזירותו מגלח ומביא קרבנו ואוכל ואילו ספק נזירות דנגנב הכרי לא מצי מגלח לפי שאינו מגלח אלא על קרבן והא לא מצי לאיתויי קרבן דדלמא לא נזיר הוא וקא מייתי חולין לעזרה הלכך לא מעייל נפשיה בהאי ספיקא. אבל גבי תרומה אמרינן מעייל נפשיה לספיקא דאפי' אמרינן תרומת הלשכה מספיקא לא הוי טפי חמורה [ספק יותר] מודאי (יותר) אם אמר בפירוש הרי עלי כתרומת הלשכה: אמר האי הריני נזיר עולם. אם יש בכרי הזה ק' כור דהכא ליכא למימר ספיקו חמור מודאי דאפילו בודאי דמדד הכרי ויש בו ק' כור לא יתגלח לעולם מאי איכא למימר אמאי לא מעייל נפשיה לספיקא: [נזיר עולם נמי]. אפילו היכא דאמר הריני נזיר עולם הוי נמי ספיקו חמור מודאי דאילו נזיר עולם ודאי הכביד עליו שערו מיקל בתער ומביא ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים כדין נזיר ואילו ספק נזיר עולם לא מצי לאיתויי קרבן דשמא לאו נזיר הוא: אמר הריני נזיר שמשון. דלא מגלח לעולם כלל מאי איכא למימר אמאי קאמר רבי יהודה מותר הא ליכא למימר דספיקו חמור מודאו: אמר ליה לא תניא. לא אשכחן שום ברייתא דקתני הריני נזיר שמשון (ב) דליתיה כלל וכי אמר הריני נזיר שמשון דליחול עליה נזירות כלל משום דשמשון לא יצא נזירות מפיו דהא הוה מטמא למתים כי הוה קטיל להו הלכך לספיקא לא עייל נפשיה: והתניא נזיר שמשון. (ג) שאומר הריני נזיר שמשון הרי הוא נזיר שמשון ואינו מיקל בתער ומטמא למתים כשמשון: אי תניא תניא. אי משכחת ברייתא תניא דאיכא לתרוצי הכי משום הכי מתיר ר' יהודה דלא מעייל איניש נפשיה לספיקא וליכא למירמא דרבי יהודה: רב אשי אמר היא. ברייתא דהכי דמתיר רבי יהודה בספק נזירות ר' יהודה משום ר' טרפון היא: אין אחד מהם נזיר. שנים שהיו עומדים ואמר אחד הריני נזיר אם זה איש פלוני שבא כנגדנו ואידך אמר הריני נזיר אם אינו הוא: אין אחד מהם נזיר. הואיל ובשעת הנדר לא היה ברור לאחד מהן: שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה. דבעינן בשעת שנדר שיהא יודע אי הוי נזיר: אי הכי. דמשום הכי מתיר דלא ניתנה אלא להפלאה: מאי איריא נגנב. אפילו איתיה בעיניה נמי כיון דבשעת הנדר לא הוה בריר ליה דלא הוה ידע אי היה ביה מאה כור אע"ג דהוה אפשר למודלן: אלא להכי תניא נגנב או אבד להודיעך כחו דר' שמעון. דלאמר אע"ג דנגנב דלא אפשר למודלן קאמר ר' שמעון: הא מכירין אסורים. אע"ג דמספקא לן אי מתרומת הלשכה קאמר אי מתרומת הגורן: אלמא ספיקא לחומרא. להכי פריך מסיפא. [ולאע"ג דמרישא [נמי] איכא למיפרך דקתני ר' יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה אלמא ספיקא לחומרא אלא קמ"ל דבין רישא ובין סיפא קשיא לאידך רישא וסיפא להכי פריך דסיפא לסיפא ו)]: ר' אלעזר ברבי צדוק אומר סתם חרמים בגליל אסורים לפי שאין מכירין אלא חרמי שמים. הא אם היו מכירין חרמי כהנים נמי סתמן מותר דספיקא לקולא ורישא ר' יהודה וסיפא ר' אלעזר:

מתני'

ר"ן

הבאה על הספק: אמר הריני נזיר עולם מאי. דהא ברייתא דהאס יש בכרי הזה מאה כור סתמא תניא ויש במשמע אפילו נזיר עולם ואפ"ה שרי רבי יהודה אע"פ שאין ספקו חמור דהא ודאי נמי לא מלי מגלח: הריני נזיר שמשון מאי. דלאפי' ודאי לא מלי מגלח בתער: א"ל לא תניא. דסתמא לא משמע נזיר שמשון: והתניא נזיר שמשון. דאיכא ברייתא דתנא בהדיא דר' יהודה מתיר באומר הריני נזיר שמשון אם יש בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב: אי תניא תניא. ולא ידענא לפרוקא דלא תקשי אההיא דאין אנשי גליל מכירין תרומת הלשכה דמשמע הא מכירין אסורין. א"נ אי תניא תניא ותרי תנאי אליבא דרבי יהודה: אין אחד מהם נזיר. במס' נזיר (דף לב:) תנן לה בשנים שהיו מהלכין בדרך וראו אחד בא כנגדן אמר אחד מהן הריני נזיר שזה איש פלוני אמר חברו הריני נזיר שאינו ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר ויהיב רבי יהודה טעמא למילתיה לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה כלומר שאין נזירות חל עד שיפרש אותה בלא שום תנאי כדכתיב ז) כי יפליא דמשמע שיפרש ולא שיקבל אותה על הספק הלכך ברייתא דהאומר הריני נזיר שמשון אם יש בכרי הזה מאה כור דלא הוי נזיר כותיה: אלא להודיעך כחו דר"ש דאע"ג דנגנב וכו'. וכי תימא ליתני דכי איתא בעיניה להודיעך כחו דרבי יהודה דכחא דהיתרא עדיף ליתא דכיון דטעמא משום דלא נתנה נזירות אלא להפלאה ליכא כחא דהיתרא טפי כי איתא בעיניה משנגנב או שאבד אבל השתא דנקיט לה בנגנב אשמעינן רבותא דר"ש דלא חייש לנזירות דהפלאה ועוד דמעייל נפשיה לספיקא: הא מכירין אסורין אלמא ספיקא לחומרא וכו'. הא דפריך מדיוקא דרישא אדיוקא דסיפא ולא פריך מרישא לסיפא דרישא קתני סתם תרומה ביהודה אסורה אלמא ספיקא לחומרא וסיפא קתני סתם חרמים ביהודה מותרין אלמא ספיקא לקולא משום דה"ל לדחויי דלמא לעולם ספיקא לקולא ורישא היינו טעמא משום דביהודה מפני שהיו רגילין הרבה בתרומת הלשכה לא היו קורין לתרומת הגורן תרומה סתם. אי נמי לאידך גיסא דלעולם ספיקא לחומרא וסיפא דקתני סתם חרמים ביהודה מותרין היינו טעמא דמתוך שהיו כהנים הרבה מצויין ביניהן ורוב חרמיהן היו לכהנים לא הוו קרי לחרם גבוה חרם סתם אבל דיוקא דרישא אדיוקא דסיפא קשיא: אמר אביי סיפא רבי אלעזר ברבי צדוק היא. דמתני' תרי תנאי היא רישא רבי יהודה דס"ל ספיקא לחומרא ולדידיה אין ה"נ דסתם חרמים ביהודה

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה יג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונאכל ועל ספיקו וכו' הריני נזיר עולם. נ"ב עיין פ"ק דנזיר דף ד ע"א: (ב) רש"י ד"ה אמר ליה וכו' דקתני הריני נזיר שמשון דליתני בה כי אמר הריני: (ג) ד"ה והתניא נזיר שמשון דמי שאומר:

תוספות

על ספיקו לא מצי מגלח. ול"ם לאמאי לא מצי מגלח יביא עולות ושלמים ויתנם בנדבה ויגלח עליהם ואי משום חטאת דנזיר ליביא בנדבה מ"מ מצי לגלח על העולה ועל השלמים בלא חטאת כדאמר בנזיר אם גילח באחד משלשתן יצא וי"ל מ"מ לא מצי מגלח כהלכתן על גבי ג' בהמות חטאת עולה שלמים דאין חטאת באה בנדבה והלכך אין יכול להביא על תנאי ור"י פירש דלא מצי לגלח משום דעבר הקפה וכמאן דאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה דמספק אינו יכול לדחות לאו דהקפה הלכך הוי ספיקו חמור מודאי הלכך לא מחית נפשיה בספיקא אבל במתניתין בנדרים אין ספיקו חמור מודאי: א"ל לא תניא. בשום מקום שיתיר רבי יהודה בהריני נזיר שמשון אם יש בכרי מאה כור: רב אשי אמר ההיא. דספק נזירות דהכי דשרי ר' יהודה לאו טעמא משום דאין אדם מכניס עצמו לספק שספיקו חמור מודאי אלא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה וטעמא משום דמספיקא לא משתעבד נפשיה ול"נ דהא בפרק בית שמאי דנזיר (דף לד.) תניא בהדיא דרבי יהודה דהכי פליג אההיא דר' יהודה משום רבי טרפון לכ"ע דה"ק ההיא דנזיר שמשון דפליג רבי יהודה לאו רבי יהודה אליבא דנפשיה היא דודאי מודה רבי יהודה גבי נזיר שמשון כיון דאין ספיקו חמור מודאי אלא ר"י משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה ופריך מאי איריא נגנבו ואם תאמר התינח לפי' ראשון דקאי ההיא כרבי יהודה משום רבי טרפון להביא דלעיל דסתם נזיר אלא לפירוש שני דהא דר' יהודה משום ר' טרפון לא קאי אלא אההיא דנזיר שמשון מאי פריך מאי איריא נגנב והא במלתא דנזיר שמשון לא קתני נגנב וי"ל דס"ל דברייתא במלתיה דשמשון קתני נגנב להודיעך כחו דר"ש וכו' ולא"ם התינח לפי קמא דרב אשי אברייתא לעיל קאי דקתני בה נזיר סתם אבל לפירוש שני דרב אשי אברייתא דקתני נזיר שמשון קאי א"כ היכי מיירי בה ר"ש והא אמר ר"ש פ"ק דנזיר (דף ד.) האומר נזיר שמשון לא אמר כלום וי"ל דברייתא דקתני והתניא נזיר שמשון לא קתני בה נזיר שמשון לבדו אלא שנה בה נזיר שמשון וסתם נזיר והשתא שונה בה נזיר סתם להודיעך כחו דרבי שמעון דמעייל בספיקא אע"ג דספיקא חמור מודאי ותנא נמי נזיר שמשון להודיעך כחו דרבי יהודה דשרי אע"ג דאין ספיקו חמור מודאי ומשום הפלאה כר' טרפון כדקאמר רב אשי:

מסורת הש"ס

א) [נזיר ד.], ב) [שבת קטו: וש"נ], ג) [לקמן כח.] עירובין פב. נזיר לד. סב. סנהדרין כה. חגיגה י. [תוספתא נזיר פ"ג], ד) [לקמן סא.], ה) [תוספתא ספ"א], ו) בס"א: מסיפא דסיפא, ז) [במדבר ו].

מוסף רש"י

אין אחד מהם נזיר. שנים יושבין ואחד עובר, זה אומר פלוני העובר נזיר הוא, וזה אומר אינו נזיר, ואמר אחד הריני נזיר אם כמותו הוא שהוא נזיר, וחבירו אומר הריני נזיר אם כמותו הוא שאינו נזיר, ושניהם מתכוונים לנזירות, ונמצא כאחד מהם, ואמר ר' טרפון אין אחד מהן נזיר, שעל הספק אומר דבריו תחילה ואין זה הפלאה, דכי יפליא איש יפרש משמע (סנהדרין כה. וכעי"ז עירובין פב. וחגיגה י.). לפי שלא ניתנה נזירות. להיות נזיר במלויה ובספק, אלא להפלאה. בהפלאה ודאית מפורשת (חגיגה י.) שיהא נדרו מפורש על הודאי, ולא בתורת ספק אי נזיר אותו הבא כנגדו (עירובין שם).

פירוש הרא"ש

הא מכירין אסורין. מרישא נמי הוה מצי למיפרך אלא דבעי למיפרך מכולה מתני': אלא אמר רבא היינו טעמא דר' יהודה. וכולה מתני' כרבי יהודה בנדרים דאין ספיקן חמור מודאן מעייל נפשיה לספיקא בנזיר דספיקו חמור מודאי לא מעייל נפשיה לספיקא הלכך מתני' דנדרים דברי הכל ומתניתין דנזירות כר' יהודה: על ספיקו לא מצי מגלח. דלא מצי לאיתויי קרבן מספק דלמא מעייל חולין לעזרה: אמר הריני נזיר עולם מאי. להשתא אין ספקו חמור מודאו דאינו מגלח לעולם: הכביד שערו מיקל בתער. כשמשערו מכביד עליו: מביא ג' בהמות. חטאת עולה ושלמים ומגלח אבל נזירות ואינו ספק ואסור ביין ובטומאת מת: נזיר שמשון. דאינו מיקל מאי איכא למימר: א"ל לא תניא. דר' יהודה הוה מיקל ביה כיון דאין ספקו חמור מודאו: תניא נזיר שמשון. רב אדא בר אהבה היה שונה הריני נזיר שמשון אם יש בכרי וכו' ור' יהודה מתיר: אי תניא תניא. ולההיא תנא לית ליה הך סברא דאמרינן אליבא דר' יהודה ולדידיה תרי תנאי איתן אליבא דר' יהודה תנא דנזיר שמשון סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא ותנא דספק תרומה ביהודה סבר מעייל איניש נפשיה לספיקא: התניא ר"י משום ר"ש היא. דר"י דהכי היינו ר"י משום ר"ט ולא משום דעייל נפשיה לספיקא דלאפי' נמדד הכרי ולאפי' היו בו מאה כור לא הוי נזיר כיון דבשעה שקבל עליו הנזירות לא היה ברור לו אם יהיה בכרי מאה כור: אין אחד מהן נזיר. שנים שהיו יושבין ואחד עובר לפניהם אמר אחד הריני נזיר אם הוא נזיר אמר השני הריני נזיר אם אינו נזיר וממה נפשך אחד מהם היה לו להיות נזיר ואפ"ה לא הוי נזיר: שלא נתנה נזירות אלא להפלאה. דכתיב איש כי יפליא שיהיה ברור לו בשעת הנדר נזירות בלא שום ספק: הא מכירין אסורין. ה"ג הוא מאי לאמפרך מרישא דקתני מכולה מתני': סיפא ר"א בר' צדוק היא. דאיהו סבר ספיקא לקולא הוי ומאי דאוקימנא מתני' דספק נזירות לחקל כמו מותיה: ר"א אומר סתם תרומה ביהודה אסורה. לפי שמכירין את שחינן אבל בגליל אינן מכירין תרומת הלשכה אבל מכירין הם חרמי כהנים ואפ"ה חרמים שלהם אסורים ור"א ברבי צדוק סבר דאין מכירין דלאו היו מכירין ה"א ספיקן לחקל כמו ביהודה דמותרין לפי שמכירין שחינן: